

**EКОНОМІКА
ECONOMICS****DOI: 10.31319/2709-2879.2025iss2(11).347601pp7-13****УДК 330:338**

Гончаренко О.В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро
e-mail: Oksana_goncharenko@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-6410-4966

Родіна О.В., доктор філософії з менеджменту, доцент кафедри менеджменту і права
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро
e-mail: olga_gelevan@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-3215-9521

Савлук Р.Я., аспірант кафедри економіки
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро
e-mail: kuaaktivinvest@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-4778-7602

Honcharenko Oksana, Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Economics

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro

Rodina Olga, Doctor of Philosophy (Management), Associate Professor of the Department of Management and Law

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro

Savluk Roman, Postgraduate student of the Department of Economics

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro

**ЦИФРОВІ ІНСТИТУТИ В ПРОЦЕСАХ СТРУКТУРНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ****DIGITAL INSTITUTIONS IN PROCESSES OF STRUCTURAL MODERNISATION
IN NATIONAL ECONOMY**

У статті окреслено можливості діджиталізації у процесах управління та структурної модернізації національної економіки. Розвиток діджиталізації в Україні почався з підписання Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України, а згодом і Стратегії розвитку сфери електронних комунікацій України на період до 2030 року та операційний план заходів з її реалізації у 2025-2027 роки. Так, проведені дослідження показали, що питома вага підприємств за видами економічної діяльності, які використовують Інтернет з кожним роком зростає, як і частка працівників, які теж у своїй роботі використовують Інтернет ресурси. Також за останні вісім років зросла частка підприємств, які мають власний вебсайт (на 8 %) та використовують соціальні медіа у своїй роботі (на 57 %). Узагальнено, що сьогодні не зважаючи на військовий стан, Україна має достатні перспективні можливості для розвитку процесів цифровізації національної економіки. Визначено, що перспективні можливості процесів діджиталізації та цифрові технології здатні сьогодні суттєво трансформувати національну економіку дедалі глибше інтегруючись в економічні відносини та стимулюючи їх розвиток.

Ключові слова: глобалізація, діджиталізація, інститут, структурна модернізація, стратегія управління, розвиток, цифрові рішення, національна економіка.

The article outlines the possibilities of digitalization in the processes of managing the national economy. The development of digitalization in Ukraine began with the signing of the Concept of Development of the Digital Economy and Society of Ukraine, and later the Strategy for the Development of the Electronic Communications Sector of Ukraine for the period until 2030 and the operational plan of measures for its implementation in 2025-2027. A sharp increase in online activity occurred in 2020 due to, in particular: remote work and learning, the development of video content, streaming platforms, online commerce; the strengthening of the role of social networks as a tool for communication and business. In 2024, more than 90 % of the world's population will be Internet users. Studies have shown that the share of enterprises by type of economic activity that use the Internet is growing every year, as is the share of employees who also use Internet resources in their work. Also, over the past eight years, the share of enterprises that have their own website (by 8 %) and use social media in their work (by 57 %). It is summarized that today the new opportunities for the development of the digital economy are 5G, 6G and AI. It is substantiated that the prospects for the digitalization of the national economy of Ukraine may be: active implementation of e-government, development of digital infrastructure and Internet coverage, digitalization of business processes and industry, growth of the share of electronic payments, mobile banking, crypto transactions and digital currencies, formation of digital competencies of the population through the portal Diya.Digital Education, cybersecurity and data protection, integration with the European digital market, use of artificial intelligence and data analytics, digitalization of economic sectors. Thus, as the conducted studies have shown, today, despite the state of war, Ukraine has sufficient promising opportunities for the development of the processes of digitalization of the national economy. It is determined that the promising opportunities of digitalization processes and digital technologies are capable of significantly transforming the national economy today by increasingly integrating into economic relations and stimulating their development.

Key words: *globalization, digitalization, institution, structural modernization, management strategy, development, digital solutions, national economy.*

JEL Classification: *C81, O12*

Постановка проблеми. Загальна оцінка ефективності функціонування державних інститутів, відповідальних за структурне оновлення економіки, набуває особливої ваги в контексті забезпечення цілеспрямованої трансформації національної економіки. Прийняття управлінських рішень у процесі розроблення та вдосконалення будь-якої стратегії має ґрунтуватися на всебічному аналізі середовища функціонування окремих суб'єктів господарювання. Проведення систематичного моніторингу зовнішніх і внутрішніх чинників, що визначають умови їхньої діяльності, ризики та можливості розвитку дозволяє сформулювати обґрунтовану інформаційну базу для стратегічного планування, забезпечує адаптацію управлінських рішень до динаміки ринку та підвищує ефективність реалізації обраних стратегічних цілей. Окрім цього, цифрова трансформація та процеси діджиталізації суттєво змінюють сучасну систему управління національною економікою, формуючи нові парадигми організації та функціонування господарських процесів. При цьому зумовлюючи необхідність адаптації існуючих управлінських механізмів до цифрових форматів взаємодії, підвищуючи роль інформаційних технологій у прийнятті рішень та забезпеченні прозорості економічної діяльності. Водночас процеси діджиталізації відкривають для підприємств більш ширші можливості і створюють нові виклики, які пов'язані з необхідністю забезпечення кібербезпеки, захисту даних та розвитку цифрових компетентностей персоналу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання можливостей діджиталізації, їх вплив на цифрові рішення в національній економіці досліджувалися Вознюк Є., Заміна А., Кавун О., Касьянова Н., Коваленко Ю., Лігоненко Л., Самойленко А., Тульчинська С., Федоров М. та інші. Авторами було розкрито багато питань, зокрема які пов'язані з визначенням змісту поняття «діджиталізація», дослідженнями ролі процесів діджиталізації, їх впровадженням у діяльність підприємств, напрямки розвитку цифровізації в Україні, що підтверджує необхідність проведення подальших досліджень у цьому напрямку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження можливостей діджиталізації та їх вплив на процеси модернізації національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток цифрової економіки та інституційно-правове регулювання процесів діджиталізації розпочалося в Україні з підписанням розпорядження Кабінету Міністрів України Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, яка узагальнила основні цілі, принципи і напрями цифрового розвитку, а також План заходів направлений на розвиток процесів цифровізації [1]. Сьогодні рішення країни є ухвалення Стратегії розвитку сфери електронних комунікацій України на період до 2030 року та операційний план заходів з її реалізації у 2025-2027 роках [4].

У свою чергу, інституційне забезпечення процесу цифрової трансформації управління національною економікою формується внаслідок взаємодії комплексу нормативно-правових, економічних та соціальних інститутів. Його метою є глибока трансформація бізнес-моделей суб'єктів господарювання, систем публічного управління, а також переосмислення загальнонаціональних, корпоративних і особистісних цінностей на засадах ефективного використання цифрових технологій та інноваційних інструментів управління [6].

Поштовхом до цифрової трансформації та формування нового напрямку розвитку суспільства стало поширення Інтернету та мобільних пристроїв, які забезпечили можливість постійної комунікації між його учасниками [2]. Також різке зростання онлайн-активності відбулося у 2020 році внаслідок, зокрема: дистанційної роботи та навчання, розвитку відеоконтенту, потокових платформ, інтернет-комерції; посилення ролі соціальних мереж як інструменту комунікації та бізнесу. У 2024 році Інтернет-користувачами у світі є понад 90 % населення. Співвідношення частки користувачів інтернету у світі та рівня користування мережею Інтернет в Україні у 2017-2024 роках представлено на рис. 1.

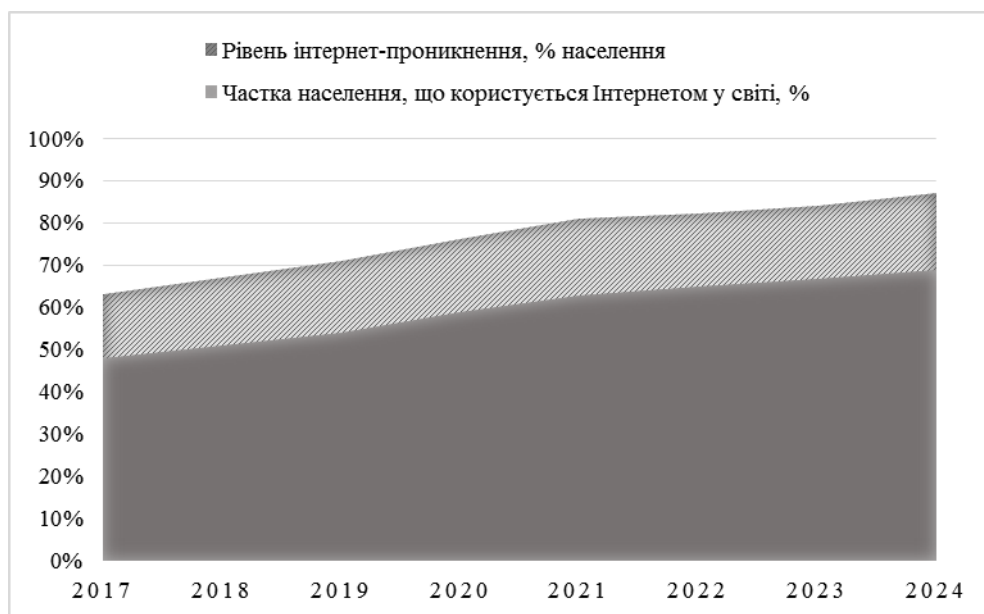

Рис. 1. Співвідношення частки користувачів інтернету у світі та рівня користування мережею Інтернет в Україні у 2017-2024 роках, %

Джерело: побудовано за [7]

У 2025 році частка підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет склала 95,2 %, що на 8 % перевищує цей показник у 2017 році та відповідно свідчить про активну інтеграцію підприємств у цифрове середовище. Відповідно частка працівників, які долучені до процесів діджиталізації на підприємстві зросла майже на 57,6 % (рис. 2).

Рис. 2. Частка доступу до мережі Інтернет підприємств за видами економічної діяльності та персоналу підприємств у 2017-2025 роках

Джерело: побудовано за [7]

Одночасно процеси діджиталізації стали поштовхом для цифрової трансформації національної економіки. Станом на 2024 рік в Україні цифровізовано понад 180 державних послуг на порталі «Дія» та понад 70 – у мобільному застосунку, що забезпечує широке впровадження електронного урядування та підвищує доступність сервісів для громадян і бізнесу.

Процес цифровізації національної економіки України стимулює становлення інформаційного суспільства, розвиток засобів масової комунікації, а також формування креативного простору й ринку творчих індустрій. Особливе значення у цьому процесі має відкритий інформаційний простір, який передбачає створення, розповсюдження та збереження контенту різними мовами і у різних форматах із дотриманням авторських прав та повагою до інтелектуальної власності [3].

Сучасні цифрові платформи є інструментом структурної трансформації та забезпечують забезпечують інтеграцію держави, бізнесу та громадян у єдиний цифровий простір. Так, знову таж сама «Дія» спрощує взаємодію громадян і бізнесу з державними структурами, скорочує адміністративні витрати та підвищує довіру до інститутів влади. У свою чергу, комерційні платформи, серед яких Rozetka, Prom.ua, OLX, E-tender, Monobank, Nova Poshta Digital, MEGOGO створюють можливості для розширення внутрішнього ринку, стимулюють розвиток малого та середнього бізнесу, підтримують електронну комерцію, логістику, фінансові технології й креативні індустрії. Особливу роль у підвищенні прозорості державного сектору відіграють платформи електронних закупівель - Prozorro та E-tender, які реалізують принципи відкритості й чесної конкуренції, зменшуючи корупційні ризики та підвищуючи ефективність використання бюджетних коштів. Водночас логістичні та сервісні платформи - такі як Nova Poshta Digital і Zakaz.ua - забезпечують цифрову інтеграцію торгівлі, транспорту та споживчих послуг.

Сьогодні новими можливостями для розвитку цифрової економіки є 5G, 6G та ШІ. Впровадження мережі 5G забезпечує надвисоку швидкість передачі даних, мінімальну затримку сигналу та можливість одночасного підключення великої кількості пристроїв. Це створює умови для масштабного розвитку Інтернету речей, «розумних» міст, автоматизованих виробництв і транспортних систем. Технологія 6G, яка наразі перебуває на стадії науково-дослідних розробок, обіцяє ще вищі показники швидкості, надійності та енергоефективності, відкриваючи перспективи для нових форм інтерактивної взаємодії людини й машини - зокрема у сфері віртуальної та доповненої реальності, дистанційної медицини, освіти та безпеки. Особливе місце у цифровій трансформації посідає штучний інтелект, який стає рушійною силою модернізації бізнесу, державного управління та соціально-економічних процесів. Його

використання дозволяє автоматизувати аналітичні операції, підвищити точність прогнозування, оптимізувати логістичні та фінансові процеси, удосконалити надання послуг і прийняття управлінських рішень [5].

Питома вага підприємств, що мають власний вебсайт, у загальній кількості суб'єктів відповідного виду економічної діяльності у 2025 році склала 38,7 % та майже 30 % підприємств використовували соціальні медіа у своїй діяльності. Тобто майже третина діючих на сьогодні підприємств різних галузей економіки використовує інструменти електронної комунікації, маркетингу, дистанційного обслуговування клієнтів та поступово впроваджує цифрові технології у свою діяльність (рис. 3).

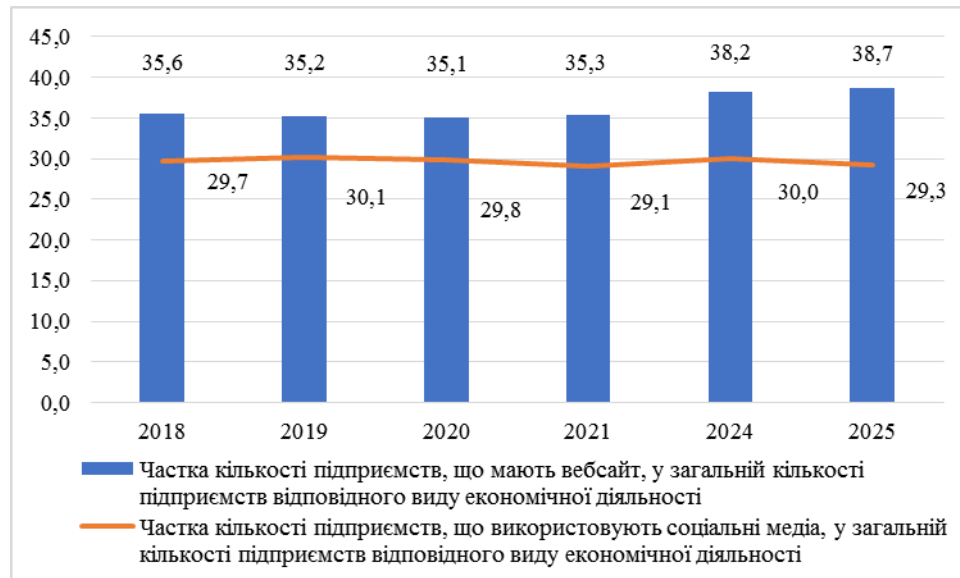

Рис. 3. Питома вага підприємств, які мають вебсайти та використовують соціальні медіа у своїй діяльності

Джерело: побудовано за [7]

У 2025 році у своїй роботі підприємства використовували функціональні можливості вебсайту зокрема для: опис товарів чи послуг, інформація про ціни на них 32,7 %, можливість замовлення або бронювання в режимі онлайн 8,9 %, можливість для відвідувачів вебсайту налаштовувати або розробляти у режимі онлайн товари чи послуги 5,5 %, відстеження або перевірка статусу розміщених замовлень 6,0 %, персоналізований уміст (контент) вебсайту для постійних або періодичних клієнтів 5,3 %, для підтримки клієнтів (чат-бот, віртуальний агент або чат, у якому людина відповідає клієнтам) 6,4 %, оголошення про відкриті вакансії або онлайн-заявку на роботу 8,4 %, інформація представлена на вебсайті доступний принаймні двома мовами 16,4 %.

Також одним із основних напрямів залишається удосконалення нормативно-правового середовища, яке має гарантувати захист персональних даних, кібербезпеку та прозорість цифрових транзакцій. При цьому паралельно важливо розвивати людський капітал, підвищуючи рівень цифрової грамотності населення, освіту в ІТ-сфері та підготовку кадрів для цифрової економіки.

Отже, перспективами цифровізації національної економіки України можуть стати: активне впровадження електронного урядування, розвиток цифрової інфраструктури та інтернет-покриття, цифровізація бізнес-процесів та промисловості, зростання частини електронних платежів, мобільного банкінгу, криптооперацій та цифрових валют, формування цифрових компетентностей населення через портал «Дія.Цифрова освіта», кібербезпека та захист даних, інтеграція з європейським цифровим ринком, використання штучного інтелекту та аналітики даних, цифровізація секторів економіки.

Висновки. Отже, початком трансформації національної економіки сьогодні можна вважати саме появу цифрових технологій та процеси діджиталізації. Як показали проведені дослідження, сьогодні не зважаючи на військовий стан, Україна має достатні перспективні можливості для розвитку процесів цифровізації національної економіки. Першочерговим завданням України на шляху до побудови цифрових платформ для розвитку національної економіки передусім має стати створення сучасної цифрової інфраструктури, здатної забезпечити надійне широкосмугове інтернет-покриття по всій території країни, включно з віддаленими та сільськими районами. Не менш важливим завданням є розвиток національних ІТ-платформ і підтримка інноваційних стартапів, які забезпечують конкурентоспроможність України на глобальному цифровому ринку. Особливу роль відіграє інтеграція державних і приватних цифрових платформ, що забезпечує ефективну взаємодію між бізнесом, громадянами та органами влади. Таким чином, саме процеси діджиталізації та цифрові технології здатні сьогодні суттєво трансформувати національну економіку дедалі глибше інтегруючись в економічні відносини та стимулюючи їх розвиток.

Список використаної літератури

1. Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.10.2025).
2. Коваленко Ю.О. Процеси діджиталізації економіки та їх оцінка: регіональний аспект. *Науковий вісник ДонНТУ*. 2020. № 1(4)-2(5). С. 60-68. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1198067.pdf> (дата звернення: 14.10.2025).
3. Самойленко А. Можливості цифровізації національної економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 8 (21). С. 171-177. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/41212/2/GEJ_2023v81n2_Samoilenko_A-Digitalization_opportunities_171-177.pdf (дата звернення: 14.10.2025).
4. Цифрова трансформація економіки України. Червень 2025. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-cherven-2025-roku> (дата звернення: 18.10.2025).
5. Зіміна А.І., Кавун А.О. Вплив цифровізації на трансформацію економічних відносин. *Економіка та суспільство*. 2025. № 75. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6149> (дата звернення: 18.10.2025).
6. Пустовар А.І. Інституційне забезпечення процесу трансформації управління розвитком національної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 24. Ч.1. С. 164-169. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/24_1_2019ua/32.pdf (дата звернення: 14.10.2025).
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 14.10.2025).

References

- [1] Kontseptsii rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018-2020 roky [Concepts for the development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (accessed 14 October 2025).
- [2] Kovalenko Yu.O. (2020) Protsesy didzhytalizatsii ekonomiky ta yikh otsinka: rehionalnyi aspect [Processes of digitalization of the economy and their assessment: regional aspect]. *Naukovyi visnyk DonNTU [Scientific Bulletin of DonNTU]*, no. 1(4)-2(5), pp. 60-68. Available at: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1198067.pdf> (accessed 14 October 2025).
- [3] Samoilenko A. (2023) Mozhlyvosti tsyfrovizatsii natsionalnoi ekonomiky [Possibilities of digitalization of the national economy]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk [Galician economic*

- journal*], No. 8 (21), pp. 171-177 Available at:
https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/41212/2/GEJ_2023v81n2_Samoilenko_A-Digitalization_opportunities_171-177.pdf (accessed 14 October 2025).
- [4] Tsyfrova transformatsiia ekonomiky Ukrainy. Cherven 2025 [Digital transformation of the economy of Ukraine. June 2025]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-cherven-2025-roku> (accessed 18 October 2025).
- [5] Zimina A.I., Kavun A.O. (2025) Vplyv tsyfrovizatsii na transformatsiiu ekonomichnykh vidnosyn [The impact of digitalization on the transformation of economic relations]. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, no. 75. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6149> (accessed 18 October 2025).
- [6] Pustovar A.I. (2019) Instytutysiine zabezpechennia protsesu transformatsii upravlinnia rozvytkom natsionalnoi ekonomiky [Institutional support for the process of transformation of management of national economic development]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University]*, no. 24 (1), pp. 164-169 Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/24_1_2019ua/32.pdf (accessed 14 October 2025).
- [7] Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 14 October 2025).

Надійшла до редколегії 22.10.2025

Прийнята після рецензування 05.11.2025

Опублікована 27.11.2025